

<http://physicsweb.org/article/news/6/12/4>

2002/12/06

جایزه ی اروپایی برای اخترفیزیک پیشه‌ها

اخترفیزیک پیشه‌ها یی از هلند، ایتالیا، دانمارک، اسپانیا، بریتانیا، و آلمان، بخش ی از جایزه ی دکارت [1] اتحادیه ی اروپا را بردند. این جایزه به خاطر کارشان در مورد منشئ فوَران‌گرها ی گاما داده شد. إدوارد فان دن هُفل [2] از دانش‌گاه آمستردام، و هم‌کاران ش، از داده‌ها ی حاصل از ماه‌واره ی پیوزاکس [3] برای تعیین جایی این فوَران‌گرها و بررسی ی تشکیل سیاره و ستاره استفاده کردند. بخش دیگر این جایزه ی یک میلیون یورویی به پژوهش‌گران ی رسید که تصلب چندگانه (در پزشکی) را مطالعه می‌کردند.

فوَران‌گرها ی گاما، درخش‌ها ی فوق‌العاده‌پرانرژی یی از تابش اند، که حدوداً روزی دوبار از جایی در جهان آشکار می‌شوند. این‌ها را در 1967، ماه‌واره‌ها ی نظامی ی ایالات متحد کشف کردند. از 1991، رصدخانه ی گاما ی کامپتن [4] ناسا [5]، به طور مرتب آن‌ها را رصد کرده است. اما تا پیش از پرتاب ماه‌واره ی ایتالیایی-هلندی ی پیوزاکس در 1996، دانش پیشه‌ها نتوانسته بودند جایی دقیق این فوَران‌گرها را تعیین کنند. در 1997، پژوهش‌گران ی که در پروژه ی پیوزاکس کار می‌کردند دریافتند فوَران‌گرها ی گاما به مدت چند روز پرتوی X می‌گیلند. اخترشناس‌ها یی از دانش‌گاه آمستردام هم تأیید کردند که این فوَران‌گرها، در طول موج‌ها ی مرئی هم گسیل دارند. این مشاهده‌ها به این کشف منجر شد که منشئ فوَران‌گرها ی گاما در که‌کشان‌ها ی بسیار دور است.

سپس (در 1998) اخترشناس‌ها یی از دانش‌گاه آمستردام مشاهده کردند یک فوَران گاما هم‌زمان با یک انفجار ستاره‌ای رخ داده است. بعداً معلوم شد بخش مهم ی از فوَران‌ها ی گاما، به انفجارها ی بسیار قوی ی ستاره‌ای مربوط اند. به این انفجارها فوق‌نواختر می‌گویند. اما هنوز معلوم نیست این فوَران‌ها دقیقاً چه‌گونه رخ می‌دهند، و

منشی - بقیه ی فۆزان ها هم نامعلوم است.

لارس فوگر [6] از بیمارستان - دانش گاه - آرهوس [7] در کپنهاگ، وهم کاران - ش از دانمارک، سوئد، بریتانیا، و ایالات - متحد، بخش - دیگر - جایزه را به خاطر - کار - شان در زمینه ی اساس - ایمنی شناختی ی تصلب - چندگانه بردند. برنده ها را هیئت ی از دانش ورها و فناورها ی برجسته، از بین - یک فهرست کوتاه - ده نفره انتخاب می کند. کلاً 108 مورد برا ی این جایزه مطرح شده بودند. این جایزه به خاطر - پژوهش ها ی برجسته ای داده می شود که از طریق - یک کار - مشترک - اروپایی انجام شده باشند.

- [1] Descartes
- [2] Edward Van den Heuvel
- [3] BeppoSAX
- [4] Compton Gamma Ray Observatory
- [5] NASA
- [6] Lars Fugger
- [7] Aarhus